

egzemplarzu po poprawkach Różańskiego to odnowiona (bo zmieniona leksykalnie w dwóch miejscach) wersja z „Nurtu”:

Tak to już jest jaskinio
wieżo latająca pomiędzy ostami
tak się lekko zamyka książki
tak się pięści zaciska nad nami
gdzieś **samotna** sosna **zamacha**
na pastwisku między zębami
echo słów kuleje w gruzach powietrza⁶³

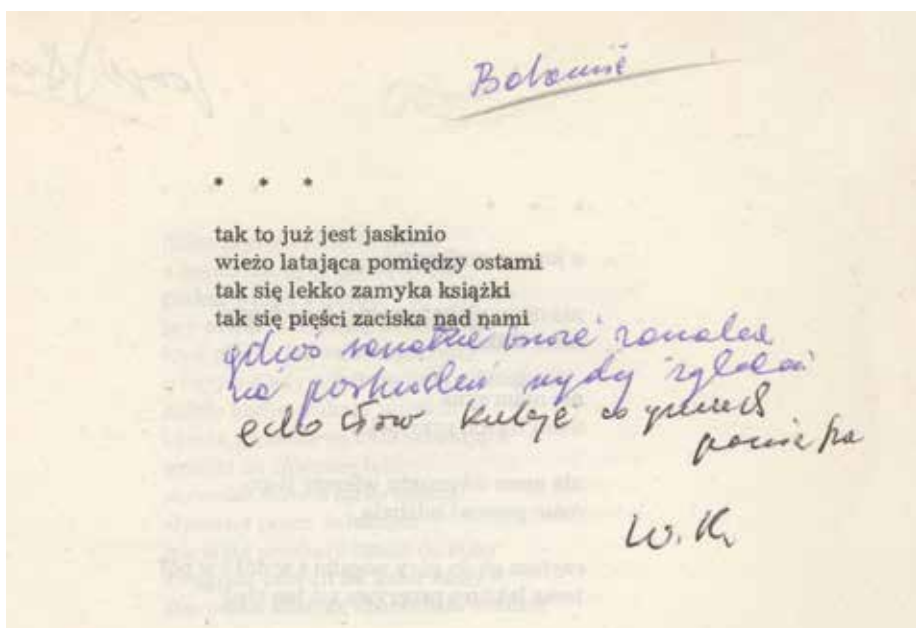
Wiersz odzyskał trzy wersy z pierwodruku i otrzymał nadany odręcznie tytuł: *Bohemie*, a powstała w ten sposób nowa – nienowa całośćka niesie niepokojący obraz zagrożonej arkadii.

Utwór zaczynający się od słów *tak to już jest jaskinio...* należy do repertuaru najbardziej reprezentatywnych autocytatów Wincentego Różańskiego. Wychoząc poza pierwodruk i wersje z tomów *Dziecko idące jak włócznia śpiewało* oraz *Przed czerwonymi słońca drzwiami*, zaglądamy do innych przekazów tego utworu zgromadzonych w archiwaliach poety. Otwieramy zachowany w bibliotece autora tom *Bądź pozdrowiona chwilo...* – pierwszy wybór wierszy Różańskiego (ukazał się w 1989 roku). Swoją prywatny egzemplarz poeta zweryfikował, poprawiając wiersze, w tym interesujące nas frazy „jaskiniowe”. Czytamy:

Tak to już jest jaskinio
wieżo latająca pomiędzy ostami
tak się lekko zamyka książki
tak się pięści zaciska nad nami
gdzieś szeroko sosna zamacha
na pastwisku między zębami⁶⁴

63 Wincenty Różański, *Przed czerwonymi słońca drzwiami* [egzemplarz archiwalny w zbiorach Domu Literatury], s. 58.

64 Wincenty Różański, *Bądź pozdrowiona chwilo...* [egzemplarz archiwalny w zbiorach Domu Literatury], s. 43. W tym tomiku, kilka stron wcześniej, jest zamieszczona także wersja tego wiersza z pierwodruku książkowego, również z autorskimi uzupełnieniami – Różański otówkiem wprowadził podział na strofy.

Fragment podkreślony został w tym tomiku dopisany przez autora czarnym długopisem – czterowiersz „odzyskał” dwa wersy z pierwodruku. Przeglądając dalej archiwalia, pod sygnaturą 492 znajdujemy zeszyt, w którym poeta odnotował następujący wiersz:

Tak to już jest jaskinio wieżo
latająca między ostami
tak lekko zamyka się książki
tak się piaski zaciskają nad naszymi wiatrami
gdzieś szeroko sosna zamoknie od kul
na pastwisku między zębami i bomb
echo głosu kuleje po gruzach powietrza⁶⁵

Utwór datować można na lata 1968–1969, ponieważ zapisany jest w zeszycie zawierającym notatki Różańskiego z wykładów uniwersyteckich, a nadto próby wierszy i liczne zapiski w języku francuskim. Zeszyt zatytułowany został ręką autora: Wiersze. Trzy fazy księżycy. Rozmowa zmierzchu z wieczorem. Zacytowany utwór nie jest czystopisem, zawiera poprawki i uzupełnienia (na przykład